

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060103

DOM
2023-05-15
Stockholm

Mål nr
P 7074-22

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-05-16 i mål nr P 8326-21,
se bilaga A

PARTER

Klagande

D.T

Ombud: Advokat P.R

Motparter

1. Plan- och byggnadsnämnden i Uppsala kommun
2. D.B
3. I.B
4. T.E
5. E.H
6. F.NB
7. G.K

Dok.Id 1928507

Postadress Box 2290 103 17 Stockholm	Besöksadress Birger Jarls Torg 16	Telefon 08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se	Telefax	Expeditionstid måndag – fredag 09:00–16:30
---	---	---	----------------	---

8. A.NK

SAKEN

Förhandsbesked för fem enbostadshus på fastigheten A i Uppsala kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Plan- och byggnadsnämnden i Uppsala kommuns beslut den 21 september 2021, dnr PBN 2021-002126, att ge positivt förhandsbesked på fastigheten A i Uppsala kommun.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

D.T har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens dom och fastställa Plan- och byggnadsnämnden i Uppsala kommuns beslut om att ge positivt förhandsbesked

Plan- och byggnadsnämnden i Uppsala kommun har medgett **D.Ts** yrkande.

D.B, I.B, T.E, E.H, F.NB, G.K och **A.NK (D.B m.fl.)** har motsatt sig en ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

D.T har anfört i huvudsak följande. Marken på A är lämplig för att bebyggas med enbostadshus och det är möjligt att anordna vatten, avlopp, avfalls-hantering och infarter för fastigheterna. Såvitt avser påverkan på vägen och framkomligheten till följd av ökad trafik kommer detta att hanteras genom en samfällighet. Vatten från vägdiket framför tomterna kommer att ledas till ett dike inom fastigheten A med avrinning i nordvästlig riktning, vilket kommer innebära en förbättring jämfört med nuvarande situation. Till detta dike kommer också avloppsvatten från de tilltänkta nya tomterna att ansluta efter rening. Tillstånd enligt miljöbalken har även erhållits för att anlägga ett nytt reningsverk för bostadshusen. Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Uppsala kommun bedömde att reningsverket var passande för de nya tomterna och den planerade bebyggelsen.

Åtgärden innebär inte heller att plankravet enligt 4 kap. 2 § plan- och bygglagen (2010:900) inträder. Mark- och miljödomstolens bedömning av plankravet strider mot såväl nämndens som länsstyrelsens bedömning av saken samt mot de uttalanden som har lämnats i ärendet av viktiga remissinstanser så som Uppsala Vatten och Avfall AB, Trafikverket samt Miljöförvaltningen i Uppsala kommun.

Ett positivt förhandsbesked överensstämmer med översiktsplanen. Eftersom det är en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten ska nämndens uppfattning i fråga om lämplig markanvändning tillmätas stor betydelse. Både nämnden och länsstyrelsen har ansett att förutsättningarna för positivt förhandsbesked är uppfyllda. Vid bedömningen i frågan om plankravet ska inte ärendet om förhandsbesked på fastigheten B beaktas. Länsstyrelsen prövade ansökan om förhandsbesked för den fastigheten först efter att ansökan om förhandsbesked för fastigheten A hade prövats och beviljats. De överväganden som miljöförvaltningen har fört fram har beaktats genom att länsstyrelsen vid prövningen av den efterföljande ansökan om förhandsbesked för fastigheten B har beslutat om negativt förhandsbesked. Om förhandsbesked beviljas för A skulle området bestå av totalt 24 tomter.

Mark- och miljödomstolen underrättade inte honom om att D.B m.fl. överklagat länsstyrelsens beslut och han fick inte heller del av överklagandet innan domstolen meddelade dom i målet. Domstolen begick därför ett rättegångsfel. Det har felaktigt antecknats i domstolens dagboksblad att han inte avsåg att svara på vad D.B m.fl. anfört.

Plan- och byggnadsnämnden i Uppsala kommun har anfört att nämnden står fast vid sitt tidigare beslut i ärendet.

D.B m.fl. har anfört detsamma som i mark- och miljödomstolen med i huvudsak följande tillägg. Miljöförvaltningens ställningstagande har varit beroende av att det totala antalet bostadshus i den sammanhållna bebyggelsen inte blir fler än 20. Beviljas förhandsbesked för fastigheten A kommer området växa till 27 bostadstomter. Kommunens skyldigheter enligt 6 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster bör också beaktas vid bedömningen av plankravet. Den befintliga vägen är inte tillräckligt bred för att klara ökad trafik. Detta innebär en betydande olägenhet som inte kan lösas med en gemensamhetsanläggning. Det finns en ökad risk för översvämning av vägen om det skulle uppstå problem med va-anläggningen eller i samband med snö- och issmältning. De ifrågasätter D.Ts påstående om att han inte har fått del av överklagandet innan mark- och miljödomstolen meddelade dom.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Frågan om handläggningen i mark- och miljödomstolen

Mark- och miljööverdomstolen tar inledningsvis ställning till D.Ts påstående om att det förekommit rättegångsfel vid handläggning i mark- och miljödomstolen. Enligt en anteckning i mark- och miljödomstolens dagboksblad har domstolen skickat en underrättelse med lösbrev till D.T, till vilken överklagandet av länsstyrelsens beslut har bifogats. Adressen som användes var densamma som i ansökan om förhandsbesked. Det finns inte någon uppgift om att underrättelsen har kommit i retur. Vidare har det i dagboksbladet antecknats att domstolen varit i kontakt med D.T per telefon och att han då ska ha bekräftat att han mottagit underrättelsen. Mot denna bakgrund bedömer Mark- och miljööverdomstolen att det inte är visat att det förekommit rättegångsfel i mark- och miljödomstolen.

Frågan om förhandsbesked

Enligt 9 kap. 17 § plan- och bygglagen ska byggnadsnämnden ge förhandsbesked om en åtgärd som kräver bygglov kan tillåtas på en viss plats. I förarbetena till 1987 års plan- och bygglag (1987:10) uttalas att vad som i första hand bör prövas är om en byggnad över huvud taget kan tillåtas på platsen. Det är alltså närmast fråga om en prövning av markens lämplighet för den åtgärd som planeras (se prop. 1985/86:1 s. 285). Vid den bedömningen ska det prövas om åtgärden uppfyller de allmänna intressen om t.ex. lämplig markanvändning som kommer till uttryck i 2 kap. plan- och bygglagen.

I vissa fall ska en kommun med en detaljplan pröva ett markområdes lämplighet för bebyggelse (se 4 kap. 2 § plan- och bygglagen). Detta gäller bl.a. för ny sammanhållen bebyggelse med bygglovspliktiga byggnadsverk när det behövs med hänsyn till bebyggelsens karaktär, omfattning eller inverkan på omgivningen, till behovet av samordning eller till förhållandena i övrigt. Med anledning av att det är en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark ska kommunens uppfattning i frågan om behovet av planläggning tillmätas stor betydelse (se prop. 2017/18:167 s. 14 f.).

Ansökan om förhandsbesked avser fem enbostadshus som kommer att anpassas till det befintliga bebyggelsemönstret. Nämnden har framfört att det är möjligt att ordna sådant

som trafik, vattenförsörjning och avlopp samt att kommunal inblandning i sådana frågor inte kommer att krävas under överskådlig tid. Enligt nämndens bedömning kräver den planerade bebyggelsen inte planläggning och nämnden har även ansett att bebyggelsen är lämplig att anlägga på den utpekade marken. Enligt Mark- och miljööverdomstolen ger omständigheterna i målet inte skäl att ifrågasätta nämndens bedömning. De närmare överväganden som gjorts i fråga om planläggning för annan bebyggelse i närområdet får anses ha begränsad betydelse för bedömningen eftersom den bebyggelsen inte har något direkt samband med detta område. De planerade enbostadshusen kan inte sägas ge upphov till betydande olägenhet i omgivningen.

Sammantaget anser Mark- och miljööverdomstolen att det finns förutsättningar att bevilja ansökan om förhandsbesked. Mark- och miljödomstolens dom ska därför ändras och byggnadsnämndens beslut fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Lars Borg, tekniska rådet Inger Holmqvist samt hovrättsråden Åsa Hanna och Henrik Jonsson, referent.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Jenny Vilander.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-05-16
meddelad i
Nacka

Mål nr P 8326-21

PARTER

Klagande

1. D.B,
2. I.B

3. T.E

4. E.H
5. F.NB

6. G.K
7. A.NK

Motparter

1. Plan- och byggnadsnämnden i Uppsala kommun
2. D.T

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Uppsala läns beslut den 26 oktober 2021 i ärende nr 403-7249-2021, se [bilaga 1](#)

SAKEN

Förhandsbesked för fem enbostadshus på fastigheten A i Uppsala kommun

DOMSLUT

Med ändring av länsstyrelsens beslut upphäver mark- och miljödomstolen Plan- och byggnadsnämnden i Uppsala kommuns beslut den 21 september 2021, dnr PBN 2021-002126, och meddelar negativt förhandsbesked.

BAKGRUND

Plan- och byggnadsnämnden i Uppsala kommun (nämnden) beslutade den 21 september 2021 att ge D.T positivt förhandsbesked för fem enbostadshus på fastigheten A. Beslutet överklagades till Länsstyrelsen i Uppsala län av D.B, I.B, T.E, E.H, F.NB, G.K och A.NK (D.B m.fl.). I beslut den 26 oktober 2021 avslog länsstyrelsen överklagandet. D.B m.fl. har överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

D.B m.fl. har yrkat att det positiva förhandsbeskedet ska ändras till ett negativt. Till stöd för sin talan har de anfört i huvudsak följande.

Ett positivt förhandsbesked är inte förenligt med Uppsala kommuns översiktsplan. Enligt översiktsplanen är området klassat som landsbygd. Beträffande landsbygd anges i översiktsplanen att ny bostadsbebyggelse bör tillkomma i form av enstaka friliggande småhus. De aktuella husen kan inte ses som enstaka tillskott eftersom det gäller fem tomter. Vidare beviljades år 2018 åtta tomter och 2010 tre tomter, alla avseende A. Dessa har bebyggts eller ska bebyggas nu. Nyligen beviljades även fyra tomter avseende B. Beslutet är dock överklagat till länsstyrelsen. Med alla dessa tillkommande tomter är det totalt 31 tomter i Holmskog. Detta kan inte anses vara rimligt i ett område som klassas som landsbygd i översiktsplanen.

Länsstyrelsen verkar inte ha tagit hänsyn till miljöförvaltningens yttrande gällande annan fastighet, B. I yttrandet anger miljöförvaltningen följande.

Tidigare har miljöförvaltningen svarat på remiss för fem nya enbostadshus på fastigheten A, PBN 2021-2126. Om plan- och byggnadsnämnden både beviljar de fem tomterna på A och de tomter i aktuellt förhandsbesked, finns det risk att området kan komma att omfattas av 6§ lag (2006:412) om allmänna vattentjänster. Miljöförvaltningen anser därför att plan- och byggnadsnämnden bör överväga hur många tillkommande fastigheter som är lämpligt att bevilja utan att plankravet träder in.

Länsstyrelsen verkar inte ha tagit någon direkt ställning till om plankravet ska börja gälla. Hur mycket ska man kunna stycka av utan att kravet ska börja ställas?

Miljöförvaltningen har även angett att den inte har något att erinra under förutsättning att tillräckliga skyddsavstånd går att uppnå mellan planerade och befintliga dricksvattenbrunnar i området, samt att det totala antalet bostadshus i den sammanhållna bebyggelsen inte blir fler än 20. Som framgått tidigare är det många fler fastigheter än 20.

Vägen klarar inte den ökade trafiken och är inte tillräckligt bred. Framkomligheten begränsas och försvåras. Vägdiket har problem med avrinningen. Den ökade mängden kommer att resultera i en ökad risk för översvämning av vägen vilket i sin tur kommer att påverka framkomligheten på vägen för de boende i Holmskog. Denna väg är den enda vägen som går igenom Holmskog. Det är fråga om betydande olägenheter för omgivningen och trafiken.

Det vore bra om domstolen kom ut på syn för att få rätt bild av området.

Plan- och byggnadsnämnden i Uppsala kommun och D.T har beretts tillfälle att yttra sig i målet.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen anser att den tillgängliga utredningen är tillräcklig för att pröva målet. Det är alltså inte nödvändigt med syn.

Efter det att länsstyrelsen hade prövat det förhandsbesked som är aktuellt i detta mål prövade länsstyrelsen det förhandsbesked för fyra enbostadshus på fastigheten B, som omnämns i överklagandet till domstolen. Genom beslut den 10 december 2021 upphävde länsstyrelsen det positiva förhandsbesked som nämnden hade meddelat i det ärendet och meddelade istället ett negativt. Till grund för länsstyrelsens beslut låg det s.k. plankravet i 4 kap. 2 § PBL. Förhållandena i det ärendet och det som är föremål för prövning i detta mål är mycket likartade.

I likhet med vad länsstyrelsen anförde i beslutet den 10 december 2021 kan konstateras att det aktuella området utgör en sammanhållen bebyggelse och att det råder en hög efterfrågan på området för bebyggande. Mark- och miljödomstolen delar även länsstyrelsens i det ärendet gjorda bedömning att en detaljplan är nödvändig för att kunna säkerställa såväl en ändamålsenlig markanvändning som enskilda och allmänna intressen i området innan ytterligare bebyggelse tillåts. De tilltänkta enbostadshusen kan inte prövas i samband med ansökan om förhandsbesked. Vid denna bedömning ska nämndens beslut om positivt förhandsbesked upphävas och i stället ska ett negativt förhandsbesked meddelas.

Upplysningsvis kan nämnas att mark- och miljödomstolen i dom denna dag i mål nr P 204-22 har prövat ett överklagande av länsstyrelsens beslut den 10 december 2021. Överklagandet har avslagits.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (MMD-02)

Överklagande senast den 7 juni 2022. Prövningstillstånd krävs.

Magnus Hjort

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Magnus Hjort och tekniska rådet Ylva Kvist Trelje. Föredragande har varit beredningsjuristen Maria Karlsson.